

Ілля Каракаш,

докт. юрид. наук,

заслужений юрист України,

професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Сучасні світові тенденції перманентного зростання потреби в сільськогосподарській продукції рослинного й тваринного походження, зумовлені збільшенням чисельності населення планети, процесами урбанізації, постійним скороченням посівних площ, зниженням родючості земель, створюють для України з її аграрним потенціалом необхідні передумови та реальну можливість стати одним із лідерів світового сільськогосподарського виробництва. Однак продовжувати його ведення існуючими індустріально інтенсивними способами в умовах прогнозованої глобальної екологічної кризи видається неможливим. Так само неможливо налагоджувати ефективне сільськогосподарське виробництво без створення належних умов проживання в сільській місцевості, без розвитку соціальної сфери села.

Шляхи вирішення вказаних проблем перебувають у площині запровадження концепції сталого розвитку у сферу сільськогосподарського виробництва за допомогою відповідних правових засобів. Адже юридична наука, акумулюючи опрацьовані іншими науками знання щодо забезпечення сталого розвитку сільгоспвиробництва та спираючись на них, є важливим інструментом дослідження ефективного регулювання відносин у зазначеній царині. З огляду на наведене монографія кандидата юридичних наук, доцента кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Курман Тетяни Вікторівни «Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення»¹ є надзвичайно актуальною та своєчасною. Актуальність монографічного дослідження є значною з урахуванням недостатнього рівня доктринального розроблення вказаної проблематики у вітчизняній правовій науці.

¹ Курман Т.В. Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення. Х.: Юрайт, 2018. 376 с.

Структуру монографії Т.В. Курман зумовили складність і багатогранність обраної тематики. Робота має логічну побудову, що дало змогу всебічно дослідити основні теоретико-правові питання забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах. Вдало продумана структура роботи дала можливість вичерпно розкрити проблематику обраної теми монографічного дослідження. Дослідження автор починає з визначення теоретико-методологічних засад правового регулювання сучасного сільськогосподарського виробництва (розділ 1). Розгляду проблемних питань правового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва присвячений розділ 2. У розділі 3 рецензованої монографії розглянуті теоретико-правові проблеми забезпечення сталого розвитку як традиційних, так і альтернативних форм сільськогосподарського виробництва.

Безсумнівним здобутком дослідника є розширення понятійно-категоріального апарату аграрно-правової науки, зокрема, через формулювання дефініцій нових понять та вдосконалення існуючих, таких як «методологія аграрно-правових досліджень», «сільськогосподарське виробництво», «агросфера», «органічне сільське господарство», «екологізація сільськогосподарського виробництва», «продовольча безпека», «альтернативні форми сільгоспвиробництва» тощо.

Значну увагу в роботі приділено методологічним підходам до дослідження правового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва, серед яких – антропологічний, синергетичний, екосистемний, аксіологічний, порівняльно-правовий тощо. Заслугує на увагу твердження автора про те, що основу методології дослідження питань правового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва становить антропологічний підхід.

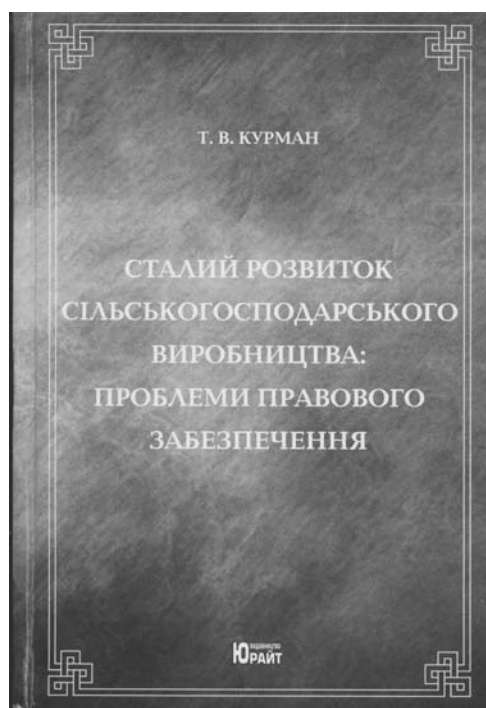
Суттєвим досягненням варто вважати те, що в другому розділі монографії вперше в аграрно-правовій науці визначаються поняття й особливості сталого розвитку сільсько-

господарського виробництва як правової категорії. У цій частині дослідження розроблено систему заходів його забезпечення та запропоновано відповідну наукову класифікацію. Зокрема, сталий розвиток сільськогосподарського виробництва Т.В. Курман визначає як стабільний і незворотний процес прогресивних цілеспрямованих змін на основі досягнень науки й техніки в агросфері під час ведення сільськогосподарського виробництва в напрямі, який забезпечує успішне її функціонування в інтересах нинішнього та майбутніх поколінь людей.

Цілком логічно в третьому розділі рецензованої монографії розглядаються теоретико-правові питання забезпечення сталого розвитку традиційних та альтернативних форм сільськогосподарського виробництва. Особливу увагу при цьому приділено правовим засадам екологізації традиційного сільгоспвиробництва, а також правовим аспектам ведення органічного виробництва в рослинництві й тваринництві. Автором визначено та класифіковано чинники, які стримують розвиток органічного сільськогосподарського виробництва в Україні. Значний науковий інтерес викликає також підхід дослідника до вирішення проблемних правових питань використання біотехнологій в умовах забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва.

Викладене свідчить про те, що рецензована монографія Т.В. Курман є цілісним дослідженням сучасних теоретико-методологічних проблем правового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. На основі ретельного аналізу національного й зарубіжного законодавства в роботі вдалося розв'язати важливу наукову проблему, сформулювати нові теоретичні положення та запропонувати науково обгрунтовані висновки, розробити цінні практичні рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання зазначених відносин. На безумовне схвалення заслуговує також авторська розробка структури проекту Закону України «Про сталий розвиток сільських територій», що може бути використана для вдосконалення сучасного вітчизняного аграрного законодавства.

Водночас необхідно зазначити, що, незважаючи на наведені та інші теоретичні й практичні положення, які заслуговують на увагу, як побажання пропонуємо автору більше уваги приділити екологічному складнику сталого розвитку сільгоспвиробництва, зокрема механізму правового забезпечення сталого сільськогосподарського природокористування. Проте ця рекомендація жодним

чином не впливає на високе позитивне враження, що складається під час ознайомлення з монографічною роботою Т.В. Курман, та абсолютно не впливає на її сучасний науково-дослідний рівень.

З огляду на високу значущість порушеної тематики й широке коло досліджених питань можна дійти висновку, що монографія Курман Тетяни Вікторівни «Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення» є самостійною завершеною комплексною науковою працею, у якій розроблено теоретико-методологічні засади подальшого формування механізму правового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Оpubлікована робота підготовлена на належному науково-теоретичному рівні та є актуальною для вітчизняної правової науки. Вона перебуває в тренді сучасних тенденцій правознавства та, безперечно, збагатить бібліотеку наукових видань з аграрного права. Вважаємо, що монографія Курман Тетяни Вікторівни буде цікавою й корисною для науковців і практичних працівників, для студентів юридичних та аграрних вищих навчальних закладів, а також для широкого кола читачів, які цікавляться сучасними проблемами розвитку науки аграрного, земельного й екологічного права.